

આશાનું બીજ

પ્રવીણકુમાર ડી. ઈલોરિયા

પીએચ.ડી.સ્કોલર,
ગુજરાતી વિભાગ,
ભાષા-સાહિત્ય ભવન,
ગુજરાત યુનિવર્સિટી.

“આશાનું બીજ” ગુજરાતી નામાભિધાન ધરાવતી નવલકથા મુળ એતો લખાઇ છે અમેરિકન મહાન લેખિકા શ્રીમતી પર્લ બક દ્વારા જેનું અંગ્રેજી નામ છે “ડ્રેગન સીડ”. દુનિયાના તમામ દેશો જ્યારે વિશ્વ સંગઠનની ભાવનાથી એકબીજા દેશો વચ્ચે બંધુતા અને ભાઈચારાની ભાવનાનો વિકાસ કરવા મથી રહ્યા છે ઝ્લોબલ યુનિયન તથા વૈશ્વિક એકાકારીના નેજા હેઠળ જ્યારે વિશ્વના મહાન દેશો વૈશ્વિક ઉન્નતિ અને પ્રગતિ માટે સક્રિય રીતે એકબીજાને મદદ અને ટેકો આપવા તૈયાર બન્યા છે અને બીજા પણ દેશોને આ વિચાર બિંદુથી જોડવા મથી રહ્યા છે ત્યારે વર્તમાન પરિસ્થિતિને ધ્યાને લેતા નવલકથા એ કેટલા અંશે વ્યાપક અને યથાર્થ અર્થાભિધાન પોતાના વાચકો ને કરાવી શકે એ પ્રશ્ન સમયપ્રવાહ ના આધારે આ નવલકથા વાંચતા ચોક્કસ પેદા થવાનો કેમકે અહીં મુખ્ય વસ્તુ તો છે ચીન ઉપર જાપાનના આક્રમણનો હૃદયભેદક ચિતાર આવા અનેક પ્રશ્નો માટે લેખિકાના જીવનસંઘર્ષ ને તથા તેમની પ્રતિભા ઉન્નતિ ને પીછાણીને કૃતિને વાંચવી યોગ્ય બની રહી પ્રસ્તુત કૃતિનું ગુજરાતીમાં અનુવાદન થયેલ છે કાંતિલાલ મણિલાલ શાહ દ્વારા જેની પ્રથમ આવૃત્તિ ૧૯૪૮ માં થઈ હતી અનુવાદક પોતે તો ગાંધીવાદી અને એ સમયે ગાંધી ચિંધ્યા માર્ગે જલવાસ તથા વિવિધ ચળવળો અને કુચો માં સક્રિય રહીને આવી વિશેષ કૃતિઓના અનુવાદો તથા સાહિત્ય સંદર્ભનું કાર્ય કરતા રહ્યા તારે વિશ્વના ઘણા ખરા દેશો દુશ્મન કહેવાતા લોકોની ગુલામી ભોગવી રહ્યા હતા ત્યારે ગરીબ અને અભણ લોકો આવા શાસકોના શોષણ હેઠળ કેટલી એ હદે પોતાના ઉપર અત્યાચારો વેઠીને અનેક મુશ્કેલીઓનો ભોગ બન્યા હતા એ આલેખ ચિત્રા અને વંચાય ત્યારે સૌને ક્યાંકને ક્યાંક પોતાનો આંતરિક આલેખન લાગે પરંતુ વર્તમાન પરિસ્થિતિ ઓમાં જ્યારે આ પ્રતની સંવર્ધીત આવૃત્તિ પ્રકાશિત થાય છે ત્યારે શું આકૃતિ લોકોમાં તથા વાચકોમાં રસ પેદા કરી શકે એ પ્રશ્નિષ્ટ તાવ પૂર્ણ ચોક્કસ થાય છે ત્યારે શું આકૃતિ લોકોને તથા તાર કોને રસ પેદા કરી શકે એ પ્રશ્નિષ્ટાનો પ્રશ્ન ચોક્કસ પણે ઉઠ્ઠે છે. ત્યારે આપણે એ વિચારવું રહ્યું કે જ્યારે વિશ્વ સંકલિત થવાના પ્રયત્નો કરે છે છતાં રશિયા અને યુકેનના યુદ્ધને આપણે નથી જોતા. વર્તમાનમાં જ ઇઝરાયેલ અને પેલેસ્ટાઇન વચ્ચે યુદ્ધ ની પરિસ્થિતિ સર્જાયેલ છે તો શું આ ઘટનાઓ આપણે હાલની સ્થિતિને નજર તળે વિચારવા માટે નથી પ્રેરતી કે દેશ-દેશ તિરસ્કાર અને વેરભાવ હોય છે ક્યારેક તો આ સંગઠનો એકબીજા સાથે વધતા જતા શસ્ત્રો તથા હવાઈ મિસાઇલો આપણા લોકમાં ભયનો માહોલ પેદા કરે છે તો બીજા દેશોમાં ઈર્ષાનો વિકાર પેદા થાય છે જેનો ક્યારેક ને ક્યારેક ભોગ બને છે જે તે દેશના લોકો. આજથી પેજ નંબર 13 દરેક અને આમ જ્યારે આવું નથી બનતું ત્યારે જે તે દેશ દ્વારા બીજા દેશ પર પોતાની સત્તા કે શાસન કરવાના ખ્યાલ વિકસે છે અને પછી આગળ નવલકથા મોટું તેમ વિનાશ અને વિનાશની છે માટે અનુવાદને અનુવાદક ને ૧૯૪૮માં અંગ્રેજીમાં લખાય આ કૃતિનું અનુવાદન કરવા પ્રેરે છે જેને વાંચતા મહાદેવભાઈને એટલો ગમ્યો કે જેથી “હરીજન” માં આનો ઉલ્લેખ કરવા પ્રેરાયા નવલકથા જેને માણી એવી ફિલ્મ પણ બની હતી અહીં મુખ્ય ઘટના છે ચીન ઉપરના જાપાનની આક્રમણનો હૃદય ભેદક ચિતાર જેનું આલેખન કરવામાં શ્રીમતી પર્લ બક એટલા માટે સિદ્ધહસ્ત નિવડ્યા કારણ કે તેઓનું ચાલીસેક વર્ષ ચીનમાં વ્યતીત થયા છે. આમ તો જાતે અને જન્મે અમેરિકન છતાં પિતા તથા પતિ બંનેનું રહેઠાણ ચીનમાં જ વ્યતીત થવાથી ચીનનો સમાજ ચીન ના રિતરીવાજો ચીનની

સંસ્કૃતિ ચિંતા રાજકારણ વગેરેનો એક બીન ચીની કરતા પણ વધારે જ્ઞાન કેળવ્યું હતું નવલકથાની ઘટનાનું આલેખન કરતી વખતે લેખિકાની વર્ણન કળા નું સૂક્ષ્માતિસુક્ષ્મ આલેખન વાચકોને બિહામણી સૃષ્ટિના પટ પર ઉપસ્થિત કરે છે જેના માટે કારણરૂપ બને છે લેખિકાનું સ્વયં અનુભવેલું 1927 માં ચીનમાં રાષ્ટ્રવ્યાપી ક્રાંતિ નું મંડાણ જેના ભોગ બનતા પોતે અને પતિ બંને આ બળવો ફાટી નીકળવાથી ભારે મુશ્કેલીમાં પોતાનો સર સામાન ઘર વખરી અને તમામ વસ્તુઓને એમ ને એમ પડતી મૂકીને જીવ લઈને નાશી જવું પડ્યું હતું. આ નવલકથા શરૂ થાય છે એક પ્રસન્ન અને ભર્યા ભાદર્યા ઘરના આલેખન થી જ્યાં લિંગ ટા ને ત્રણ દીકરા, બે દીકરીઓ છે જેમાં બે દીકરા તથા એક દીકરીને પરણાવીને પોતે તથા પતિ લિંગ સા આનંદથી જીવન વ્યતીત કરતા હોય છે પત્નિનો પોતાની બંને બહુ ઉપરનો રોક અને આવા ભર્યા-ભાદર્યા ઘરની પોતે વડી-માલકીન પણાની ખુમારી સાથે બુમો પાડીને પોતાના પતિને આવેલ ફેરિયા પાસેથી કાપડ ખરીદવા માટે કિંમત ઠરાવવા માટે બોલાવે છે પતિ પોતાના બે દીકરા સાથે ખેતરમાં ડાંગર ચોપવાનું કામ કરી રહ્યો હોય છે એ અહીં આવે છે ત્યારે ફેરિયા પાસેથી તેને જાણવા મળે છે કે ઓતરાદા મુલકમા ઉનાળામાં લડાઈ થવાની છે પુર્વ સાગરના ઠીંગુજી લોકોએ પોતાના દેશના માણસોને મારી નાખે છે ને બૈરા અ ને છોકરા પણ બાકી રાખ્યા નથી ને બધાને એક સરખી કુરતાથી રહેશી નાખ્યા છે. આથી આ યુદ્ધના અણસાર આવતા લિંગ ટાન વિચારમાં પડે છે કે પોતાનું આખું જીવન કેવું સુખમય અને સંતોષમાં વિત્યું હતું પોતે કેટલો નસીબદાર હતો. ત્યાં કામથી છૂટી લિંગ ટાન નો વચ્ચેનો દિકરો લાઓ એર પોતાની પત્ની જેઇડ ઘરે ન જોતા શોધવા નીકળે છે ત્યારે જેઇડ તેને ગામડાની ચાની દુકાનની સામેના ખુલ્લા ચોકમાં લોકોના ટોળા વચ્ચે નજરે ચડે છે જેમાં ત્રણ ચાર જુવાન શહેરના વાંસડા પર સફેદ પડદો બનાવીને એના ઉપર ચિત્ર બનાવતા હતા એ ચિત્રોમાં કાળા ધુમાડાના ગુંચળા ઉંચે ને ઊંચે ચડતા હતા જુવાનો સમજાવતા કહેતા હતા કે દુશ્મનો અહીં આવે ત્યારે એના હાથમાં અનાજનો એક કણ પણ ના પડવા દેવો જોઈએ અને આમ કોણ કોણ કરશે ત્યારે એ ટોળામાં જેઇડ બોલી “હા અમે કરી શકશું” આમ અહીં શરૂઆતમાં જ યુદ્ધના એંધાણ લેખિકાએ આપ્યા છે. જેઇડ પોતાના પતિ પાસે એક પ્રેમ વર્ષાવતા એક રાત્રે જણાવે છે કે પોતે વાંચતા બરાબર જાણે છે. પતિ તો સ્તબ્ધ બની જાય છે કેમકે આ પ્રદેશમાં સ્ત્રીઓમાં તો શું પરંતુ પુરુષોમાં પણ ભાગ્યે જ કોઈ વાંચી કે લખી શકતું જેઇડ પતિ પાસે ભેટ સ્વરૂપે એક પુસ્તકની માંગણી કરે છે જેની શોધમાં પોતાના રોજિંદા ખેતીના કામ પરવારી લાઓ એર એક દિવસે શહેરમાં પુસ્તક ખરીદવા નીકળે છે પરંતુ કયું પુસ્તક ખરીદવું એ જાણતો જ નથી અને પોતે પણ ભણેલો ગણેલો નથી માટે જેઇડને કયું પુસ્તક વધુ પસંદ પડે એની તપાસ માટે તે પોતાની મોટી બહેન જે અહીં શહેરમાં પરણાવી છે એના પતિ વુલિયેન પાસે જવા અને પુછવા વિચારે છે, કારણ કે વુલિયેન પોતે એક વેપારી પણ હતો અને થોડું ઘણું ભણેલું પણ હતો લાઓએર આમ મોટી બહેનના ઘરે આવતા પોતે ઘરના બધા સમાચાર આપી બાળકને રમાડીને બનેવી પાસે વેપાર રોજગારની વાતો કરવા બેઠો તેનો બનેવી કહે છે કે હમણાં વેપાર તો બહુ સારો ચાલે છે પણ વિદ્યાર્થીઓએ હેરાનગતિ માંડી છે રાત દિવસ સભા-સરઘસો કાઢીને વિદેશી માલના બહિષ્કારનો ઉપદેશ આપે છે વગેરે વાતો પૂરી કરી પોતે કેમ આવ્યો એ જણાવ્યું ત્યારે વુલિયેને લાંબા વિચાર પછી નિતીવાન બારવટીયા ની સુઈ-હું-યુઆન નામનું પુસ્તક સુચવ્યું જે ખરીદવા માટે લાઓએર નીકળે છે, ત્યાં જ કેટલાક જુવાનો દ્વારા બનેવીની દુકાનમાં તોડફોડને ને આગ ચાંપી કરવામાં આવે છે છતાં પરિસ્થિતિને ઓળખી તે ઘરે પાછો ફરે છે ઘરના લોકોને સમાચાર આપે છે. કેટલાક દિવસો પછી લાઓએર ની માં અને લિંગ ટાન ની પત્ની લિંગ સા દીકરીને જમાઈ ના હેમખેમ પૂછવા માટે શહેર જાય છે જઈને જુએ છે તો જમાઈ ચિંતામાં ને ચિંતામાં મળદા જેવો થયેલો પડ્યો છે. વુલિયેન કાંઈ મૂર્ખ ન હતો મહિનામાં એકાદ બે વખત એ છાપુ વાંચતો અને શહેરની સૌથી મોટી હોટલમાં એ ચા પીવા જતો તે તેને દરેક ઠેકાણે શું બન્યું છે એના સમાચાર મળતા તે દુઃખી એ વાત એ હતો કે પૂર્વ મહાસાગરના દુશ્મનો એ પોતાના નજીકમાં નજીકના કિનારે પોતાના લડાયક વહાણો મોકલ્યા છે અને સિપાહીઓ એ ચીનની ધરતી ઉપર ઉતર્યા છે આમ તો વર્ષો પહેલા એક વખત પરદેશી વહાણો એ શહેરના લશ્કર ઉપર ગોળા છોડ્યા હતા હાથી આવેલા દુશ્મનો પાસે પણ પતા વહાણો છે એ ઉડતા વહાણ તો દરિયા ઉપરથી બે કલાકમાં તો સીધા અહીં આવી પહોંચે અને પરદેશમાં લડાઈ એ જ ધંધો હતો જ્યારે અહીં લડાઈ કદી ધંધો નહોતી બની વુલિયેન પોતે આ પ્રદેશનો સામાન વેચતો તેથી તે

દેશદ્રોહી તરીકે લોકોના નજર હેઠળ ચડ્યો હતો આથી એ સતત આવા વિચાર કંટાળોથી ઘેરાય ને આવો દશાને તાબે થયો હતો ત્યારે લિંગ સા ને આ પરિસ્થિતિમાં હારીને બેસી ના રહેતા હિંમત ભર્યા ઉદગારો સંભળાવ્યા સાથો સાથ દીકરીની માં દીકરીને પણ આવી સ્થિતિમાં એક સ્ત્રીએ ઘર કેમ સાચવવું વગેરે સૂચનો કરીને મુશ્કેલી વધે તો પોતાના ઘરે આવી રોકાવાનું કહીને પરત ફરે છે.

લિંગ સા ઘરે આવી બધી જ વાત અથ થી ઈતી દરેક પરિવારના લોકોને સંભળાવે છે ત્યારે રાત્રિના સમયે દરેકના ચિત્તમાં એક અણજાણ્યો ભય અને ચિંતા ના વલોણા હિલોળે ચડે છે દરેક લોકો જો દુશ્મન પોતાના દ્વાર સુધી ચડી આવે તો પોતે શું કરવું અને કેવી રીતે પોતાનો તથા બચ્ચાઓનો બચાવ કરવો એ માટેના વિચારો ઘડ્યા કરે છે લાઓએર અને જેઠડ દુશ્મન ન પહોંચે ત્યાં દૂર દૂર જવા વિચારે છે કેમ કે જેઠડ ને ગર્ભ રહ્યો હતો અને આવા સમયે પ્રસુતિ સુધી ત્યાં જ રહેવું એ જ યોગ્ય ગણાય એવું વિચારી રહ્યા હોય છે અને બીજા જ દિવસે તો દુશ્મનોના વિમાનો ચડી આવે છે ને શહેરમાં મોટી તરાજી સજે છે કુડી બંધ માણસો ભેગા મળીને 100 દિવસ સુધી જે ન કરી શકે તે શ્વાસ ખેંચીને મૂકે એટલી વારમાં આ ઉડતા વહાણો એ કર્યું હતું ભાગી ગયેલા આડસરને કાટમાળનો મોટો ડુંગર ખડકાઈ ગયો હતો સ્ત્રીએ મોટે થી પોક મૂકીને રડતી હતી આમ દરરોજ દુશ્મનો ના વિમાન ચડી આવતા અને વિનાશ વહોરતા દિવસ ને દિવસે મોટાને મોટા ઘડાકા કાને પડતા, ઠેરઠેર લોકોના બુમાટો ધુમાડો આગ! આગ!, સ્ત્રી બાળકોની કઝણ ચિસોને ચોતરફ રોકકળ ચાલુ હતા. આ બધું લિંગ ટાન અને એનો નાનો દીકરો શહેરમાં આવી જુએ છે તો ગામના લોકોને ભેગા કરી ને આવી પરિસ્થિતિ ગામડામાં થાય તો શું કરવું એની ચર્ચાઓ કરે છે શહેરમાં વધુ પડતી આ આફતના કારણે પોતાના જમાઈ વુલિયેન પણ ગામડાના લિંગ ટાન ઘરે આશરો લેવા પોતાની ઘરડી માં અને બાળકો સાથે આવિ પહોંચે છે. લિંગ ટાન પણ આ આફત થી હારીને ઘરના લોકોને આવી હાલતમાં મરજી મુજબ વર્તવા સ્વતંત્રતા આપે છે. આથી વચેટ છોકરો લાઓ એર પત્ની સાથે નાસી જવાનું પસંદ કરે છે ધીરે ધીરે શહેરો અને ગામડાના લોકો હિજરત કરે છે પોતાનું સર્વસ્વ જેમનું તેમ છોડીને જીવ બચાવવા ભાગે છે ત્યાં બીજી બાજુ લિંગટાન જેવા વ્યક્તિએ પોતાની બાપદાદાની જમીનને વળગી રહી જે થાય એ જોયું જશે એમ વિચારી પરિસ્થિતિ વણસે ત્યારે ક્યાં કયા પેતરા અજમાવવા વગેરે સુનિશ્ચિત કરે છે.

આમ નવેમ્બરની શરૂઆતમાં તો દુશ્મન શહેરની લગોલગ આવી પહોંચ્યો આ મહિનાની 10 મી તારીખે ગામડાઓમાંથી વાયુવેગે ખબરો ફરી વળ્યા કે દુશ્મન ત્રણ દિવસમાં જ આવી પહોંચશે. લિંગટાન ના ઘરે હજી પણ બે દીકરા મોટા દીકરાની વહુ ઓચિંડ, પત્ની, દીકરી જમાઈને તેની માતા તથા નાની દીકરી અને બાળકો વગેરે હતા ત્યારે લિંગ ટાનને આવા સમયે બચવું કેવી રીતે એ મુશ્કેલી સતત સતાવતી હતી. ગામ લોકોને ભેગા કરીને સૌ લોકોએ વિચાર્યું કે આપણે દુશ્મનને હર્ષભેર સ્વીકારીને તેમના તાબે થઈ જવું દુશ્મન આગળ ચા-બિસ્કીટ ધરવા વગેરેથી દુશ્મનના લોકોને રીઝવીને પોતાની સલામતી માંગી લેવી દરેક લોકો આ વાતથી સંમત થયા અને દુશ્મનના આવવાની રાહ જોવા લાગ્યા અને એનો પણ અંત આવ્યો. પ્રભાતે લિંગટાને જોયું કે તો ઘણા લોકોના પગ ધરતી ઉપર તાલ બદ્ધ ચાલતા હતા આથી તેણે બીજી ક્ષણે ઘરના લોકોને સચેત કરીને સ્ત્રી તથા બાળકો ને બારણા બંધ કરી ઘરમાં પુરાઈ રહેવા કહ્યું ને ગામના વડીલને યુવાનો સાથે નક્કી કર્યા પ્રમાણે દુશ્મનને આવકારવા ભેગા થયા. દુશ્મન સામે લિંગટાને કાકલુદી વાણીમાં કહ્યું કે નામદાર અમે બધા સાવ મામૂલી માણસો છીએ મોટાભાગના ખેડુ છીએ અમે તો શાંતિના ચાહનાર છીએ સાહેબ અમારી પાસે તો હથિયારો નથી પણ તમ જેવા મોટા માણસોની સેવામાં વધારવા ચા નાસ્તો તૈયાર કર્યો છે દુશ્મનોનું સૈન્ય હોટલે ચા નાસ્તો કરવા બેઠું ત્યારે લિંગટાને જોયું કે વિજેતા દુશ્મનો ની દ્રષ્ટિ સારી ન હતી એ ગુસ્સે થશે ને ક્યારે એ લોકોનો કોપ તેમની ઉપર ઉતરી પડશે એ કહેવાય તેમ ન હતું છેવટે દુશ્મનોમાં એક જાણે જે અહીંની થોડી ઘણી ભાષા જાણતો હતો તેને કહ્યું શરાબ! અમારે શરાબ જોઈએ છે લિંગટાને કહ્યું અમારી પાસે શરાબ તો નથી આથી સૌના મોં રોસથી વધુને વધુ કાળા થઈ ગયા અને કહ્યું ત્યારે આ ગામમાંથી સ્ત્રીઓ તો મળશે ને? આ પ્રશ્ન સાંભળી લિંગટાન ડઘાઈ જ ગયો, દુશ્મન કંઈ બોલ્યો નહીં પરંતુ તેને ખરાબ ચાળા કરી સાનમાં સમજાવ્યું ત્યારે લિંગટાને બધાને બચાવી લેવા જૂઠી વાત કરી કે ભલે અમે હમણાં

સ્ત્રીઓને શોધી લાવીએ એમ કહી ને ત્યાંથી ધીરેથી દરેક ગામ લોકો ભાગીને પોતપોતાની સ્ત્રીઓને ભાગી જાવ નાસી જાઓ જને લાગ આવે ત્યારે સંતાઈ જવા કહ્યું

પણ એટલામાં તો દુશ્મન નરાધમો ગામમાં ચોતરફ પોતાના કુર અને નિર્દયી અત્યાચારો કરવા માંડ્યા જેમ તેમ કરીને લિંગટાને પોતાના પરિવારના સભ્યોને છુપાવ્યા. દુશ્મન ના લોકો જ્યારે ઘેર તપાસ કરવા આવ્યા ત્યારે તેમને મોટી દીકરીની સાસુ એટલે કે વુલિયેનની ઘરડીને આપી ગયેલી માં હાથે ચડીને એના ઉપર પોતાના ગુસ્સાનો અને વાસનાના આવેગમાં આવીને પશુ કરતા પણ હલકા બની અત્યાચાર ગુજાર્યા ને એને મારી નાખી ને ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા. બધું શાંત થતા આ ઘટનાથી ચોકી ગઈ લિંગટાને સ્ત્રીઓને શહેરમાં એક વિદેશી શાળા હતી જે એક ગોરીબાઈ ચલાવતી હતી ત્યાં દુશ્મનો ફકરતા નહીં તેથી ઘરની ઘરની બધી સ્ત્રીઓને ત્યાં મૂકી આવ્યો. છતાં ત્યાં પણ એક દિવસ દુશ્મનો ચડી આવ્યાં, તેમ છતાં ગોરી મઢમે તેમનો સામનો કરતા તેમનામાંથી કેટલીક સ્ત્રીઓને જ તેમની હવસ સંતોષવા મોકલી. આમ બીજી સ્ત્રીઓને બચાવી રાખી છતાં હવે દુશ્મનોના નજરે આ સ્થળ આવી જતા હવે આ જગ્યા પણ સલામત નથી એમ લાગતો લિંગ સા અને તેની વહુ ફરી પાછા પોતાના ઘરે જવાનું સુનિશ્ચિત કરે છે.

આમ દુશ્મન લોકો ઉપર પોતાના કુર અને ઘાતકી પ્રહારો વારંવાર હાથ લાગ્યા કરતો રહે છે. વાતાવરણ ધીમે ધીમે શાંત પડે છે છતાં પણ સ્ત્રીઓ અને નાની છોકરીઓએ તો છુપાઈને જ રહેવું પડે છે જો કોઈ દુશ્મનના હાથ લાગે તો તે દુશ્મનની હવસનો ભોગ બન્યાં વિના રહેતી નહીં. આમ લાંબા સમય સુધી આવા ભય અને ડરથી ભરેલા સમયનો સામનો લોકો કરે છે દુશ્મનો એટલા કુર અને હિનવૃત્તિના હોય છે કે લિંગટાન નો છોકરો જે દેખાવડો અને રૂપાળો હોય છે એ પણ દુશ્મનની હવસનો ભોગ બને છે આમ આવા અનેક અત્યાચારોથી કંટાળીને લોકો પોતાનું બધું જ છોડીને ભાગી જાય છે માત્ર લિંગટાન અને એના જેવા કેટલાક લોકો જ પોતાની જમીનને છોડી જતા નથી.

બીજી તરફ દુશ્મનના અમલદારો વુલિયેન તથા બિજા વેપારીઓને આસ્વસ્થ કરે છે કે પોતાના હાથ નીચે રહી પોતાનું કહ્યું કરનારને સાચવણી આપે છે. આમ લાંબા સમય સુધી દુશ્મનોના અત્યાચારોના કારણે કેટલી ગેરિલાઓની ટુકડીઓ દુશ્મનોનો સામનો ને પ્રતિકાર કરવા સક્રિય બને છે ધીરે ધીરે લિંગટાનના પરિવારના સભ્યો એક પછી એક પાછા ઘરે તરફ વળે છે નાનો દીકરો જે ગેરીલા ટુકડીનો સરદાર બન્યો છે એ પહાડોમાંથી ક્યારેક પિતાના ઘરે આટો મારી જતો લિંગટાન તેને પરણાવવા માટે છોકરી શોધે છે દૂર રહેતી લિંગટાનની નાની દીકરી પાન્સિયા ભાઈ માટે માઇલીને પોતાના ભાઈની ઓળખ આપે છે. માઇલી આ છબિથી આકર્ષાઈને લિંગટાનના ઘરે સુધી પહોંચે છે ત્યાં લિંગટાનનો નાનો દિકરો લઓ સાન અને માઇલી એકબીજાને મળે છે પણ માઇલી અહીં આ પ્રદેશમાં રહેવા માંગતી નથી તેથી લાઓ સાનને પણ તેની પાછળ જવું પડે છે. આમ ઉજ્જડ થઈ ગયેલું લિંગટાનનું ઘર ફરી થઈ આબાદ થઈ જાય છે પરંતુ સ્વતંત્રતા અને પોતાની જમીન હજી પણ પોતાની ન હતી આ વિચાર એને ડંખ્યા કરે છે ને એથી આવા વિચાર-વાયુમાં લિંગટાનની સ્થિતિ વણસે છે અંતે તેને શહેરની હોટલમાંથી મિ. દેશમાંથી અને ચીંગ દેશમાંથી થયેલી થયેલી સંતલસ અને ચીંગદેશના ગોરા હાકેમે શોષણ થયેલ લોકો પ્રત્યેનું હિતકારી સંબોધન કર્યું એ પરથી તેને આશા બંધાય છે કે ક્યારેક તેને પોતાની જમીન અને સ્વતંત્રતા ફરી પ્રાપ્ત થશે એમ હતાશા અને નિરાશાથી ઘવાયેલા લિંગટાન ના ચિત્તમાં આશાનું બીજ રોપાય છે.

સંદર્ભ

1. બક પર્લ, ‘આશાનું બીજ’, અનુ.- કાંતિલાલ એમ. શાહ, પ્રથમ આવૃત્તિ ૨૦૨૩.